

Broedvogels van de Hapertse Heide

Broedvogelmonitoringsproject, seizoen 2000

Samenstelling:

Vogelwerkgroep De Kempen:

Hans Hermans

Ben Jacobs

November, 2000

Algemeen

In 1996 is op verzoek van Staatsbosbeheer gestart met een BMP-A inventarisatie (alle soorten) op de Hapertse Heide door leden van de Vogelwerkgroep de Kempen. In 2000 is deze voor de vijfde opeenvolgende keer uitgevoerd.

Het onderzoeksgebied bestaat uit 100 ha waarvan 70 ha heide en 30 ha bos of voormalige kapvlakte. Op het grootste deel vindt seizoenbegrazing met runderen plaats.

In totaal zijn 9 ochtendbezoeken en 1 avondbezoek verricht (zie onderstaande tabel), meestal om de 14 dagen. Het weer was tijdens de bezoeken over het algemeen goed, behalve dat 1 avondbezoek wegens regen moest worden afgelast.

Ronde	Datum	Tijd	Waarnemers	Weer en bijzonderheden
1	27-2	7.00-10.10	BJ, JE, JvdZ, HM, HH	-3°C, droog
2	11-3	6.30-9.40	BJ, JE, HM, HH	8°C, wind W 4, droog en bewolkt maar miezerig tot 6.30.
3	26-3	6.45-9.50	BJ, HM, HH	5°C, zonnig, weinig wind
4	15-4	6.10-8.30	BJ, HH	8 °C wind O 2 bewolkt met om 8.30 regen. Geschiet van jagers in de buurt
5	30-4	5.30-8.10	JE, JvdZ, HM, HH	13°C windstil, heilig en bewolkt
6	13-5	5.15-8.15	JE, HM, HH	12 °C windstil en onbewolkt (dus veel muggen)
7	28-5	5.00-7.00	BJ, HM, HH	10°C wind O 4 regen
8	11-6	4.45-7.35	JE, HH	10-13°C droog
9	19-6	21.30-23.40	BJ, JE, HM, HH	31-23 °C onbewolkt, geen wind
10	24-6	4.50-7.40	BJ, HM, HH	13 °C, bewolkt, net droog

Dit jaar vonden vroeg in het broedseizoen in het bos nabij het Laarven kapwerkzaamheden plaats. Dit had de nodige verstoring tot gevolg.

Aan deze inventarisatie werkten mee:

Janus Eliens (JE)

Hans Hermans (HH)

Ben Jacobs (BJ)

Han Monteiro (HM)

Jan van der Zee (JvdZ)

Resultaten

In de tabel is weergegeven het aantal territoria per soort voor 6 opeenvolgende jaren. Hierbij staan ook de resultaten uit 1995 van de inventarisatie van Rob Vogel.

soort	1995*	1996	1997	1998	1999	2000
Dodaars	1	0	0	0	1	1
Wilde Eend	9	9	1	4	4	2
Soepeend	2	1	0	0	4	3
Havik	1	1	1	1	0	0
Fazant	1	1	1	0	0	0
Waterhoen	2	0	0	0	0	0
Meerkoet	0	0	0	0	1	0
Wulp	3	3	2	2	2	2
Holeduif	1	1	0	2	0	1
Houtduif		14	15	18	13	13
Zomertortel	0	0	1	0	0	3
Koekoek	1	2	1	1	1	2
Bosuil	1	1	1	1	2	1
Ransuil	0	1	0	0	0	0
Nachtzwaluw	4	3	3	2	2	4
Groene Specht	2	5	2	0	1	2
Zwarte Specht	1	2	1	1	1	1
Gr. Bonte Specht	7	7	7	5	7	6
Boomleeuwerik	9	8	6	5	4	2
Veldleeuwerik	10	6	6	5	8	8
Boompieper	29	22	18	28	27	26
Graspieper	4	7	6	4	6	3
Winterkoning		6	4	6	9	12
Roodborst		11	11	15	17	18
Blauwborst	3	0	0	1	1	2
Gekr. Roodstaart	12	9	9	9	10	12
Roodborsttapuit	5	6	10	9	7	6
Merel		8	8	7	8	11
Zanglijster	3	1	3	2	2	0
Grote Lijster	1	1	1	1	3	1
Sprinkhaanzanger	1	0	0	0	1	3
Grasmus	0	1	0	1	1	0
Tuinfluter	3	2	1	4	3	2
Zwartkop	8	3	6	5	5	5
Fluter	2	0	0	0	0	1
Tjiftjaf	14	9	7	13	8	4
Fitis	28	19	21	28	19	
Goudhaantje	7	9	7	15	16	19
Vuurgoudhaantje	1	2	1	3	2	0
Grauwe Vliegenvanger	1	0	0	0	0	0
Bonte Vliegenvanger	1	0	0	0	0	0
Staartmees	2	6	6	3	4	6
Matkop	3	4	6	5	5	5
Kuifmees	10	13	12	11	10	14
Zwarte Mees	10	8	7	7	4	10
Pimpelmees	5	12	6	11	6	8
Koolmees	16	17	12	12	11	
Boomkruiper	3	6	5	5	5	6
Wielewaal	0	2	0	1	0	0
Vlaamse Gaai	3	5	2	3	3	1
Zwarte Kraai	3	5	5	4	5	5
Vink		29	21	21	25	22
Kneu	4	5	7	7	4	2
Kruisbek	3	0	0	3	0	3
Goudvink	1	0	0	0	0	0
Geelgors	3	4	2	1	1	3

Rietgors	1	1	0	0	0	0

Niets vermeldt = soort niet onderzocht

Buiten de broedvogels zijn onder meer nog waarnemingen gedaan van: Klapekster, Nijlgans, Wespandief, Keep, Sijs, Wintertaling, Witkopstaartmees, Kramsvogel, Koperwiek, Havik, Sperwer en Torenvalk.

Bespreking van enkele soorten

Tussen haakjes staat het geteld aantal territoria in 2000.

Dodaars (1)

In navolging van 1995 en 1999, wederom een geslaagd broedgeval op het Laarven ondanks de lagere waterstand t.o.v. vorig jaar.
Op 24 juni werden 3 juvenielen geteld.

Wilde eend (2)

Een opmerkelijk laag aantal. Het paar op het Laarven zwom op 24 juni met 9 kuikens rond.

Soepeend (3)

Deze soort is een vaste klant geworden op het Laarven.

Havik (0)

Wel waarnemingen, maar niet genoeg om te voldoen aan de criteria voor een territorium.

Torenvalk (0)

In tegenstelling tot vorige onderzoeksjaren werden tot 3 maal toe vogels gezien. Waarschijnlijk heeft dit paar in de buurt een territorium bezet.

Holenduif (1)

Op 13 mei werden 6 paar aangetroffen op een stuk omgewoelde grond nabij het Laarven. Deze zijn hier niet meegeteld.

Nachtzwaluw (4)

3 van de 4 territoria bestrijken ook een deel van de Cartierheide, zodat van een echte toename mogelijk geen sprake is.

Boomleeuwerik (2)

Een nieuw dieptepunt in een dalende reeks. Bij het eerste bezoek eind februari werden nog 7 jodelende exemplaren vastgesteld, maar de meeste hiervan zijn kennelijk nog doortrekkers geweest.

Winterkoning (12)

Na de derde zachte winter op rij blijkt deze soort het steeds beter te doen.

Gekraagde Roodstaart (12)

Een topjaar dus voor deze vogelsoort, na 5 jaren weer terug op het aantal van 1995.

Goudhaantje (19)

Met name in het bosdeel waar in het begin van het broedseizoen gekapt is, zijn meer territoria aangetroffen. Kennelijk zijn deze vogels daarna pas gearriveerd.

Vuurgoudhaantje (0)

Eén dag voor de datumgrens werd wel een zingend exemplaar aangetroffen.

Kuifmees (14)

Ondanks de afname van naaldbout gaat het deze soort voor de wind. In alle typen bos is de Kuifmees aan te treffen.

Kneu (2)

Weer minder Kneutjes op de hei. Is er iets aan de hand?

Geelgors (3)

Na enkele slechtere jaren een opmerkelijk herstel naar het niveau van 1995.

Literatuur

Dijk A.J. van 1996. Broedvogels inventariseren in proefvlakken (handleiding Broedvogel Monitoring Projekt). SOVON, Beek-Ubbergen.

Vogel, R.L. 1995. Broedvogels van de boswachterijen Eersel/De Kempen en de Cartierheide in 1995. SOVON-rapport 1995/08. SOVON, Beek-Ubbergen.

VWG De Kempen 1996. Broedvogels van de Hapertse Heide, Broedvogelmonitoringsproject, seizoen 1996. Staatsbosbeheer, Tilburg.

VWG De Kempen 1997. Broedvogels van de Hapertse Heide, Broedvogelmonitoringsproject, seizoen 1997. Staatsbosbeheer, Roermond.

VWG De Kempen 1998. Broedvogels van de Hapertse Heide, Broedvogelmonitoringsproject, seizoen 1998. Staatsbosbeheer, Roermond.

VWG De Kempen 1999. Broedvogels van de Hapertse Heide, Broedvogelmonitoringsproject, seizoen 1999. Staatsbosbeheer, Roermond.